

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
KHOA LUẬT

NGUYỄN CỬU LAN PHƯƠNG

PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC
BẢO HIỂM TIỀN GỬI Ở VIỆT NAM - THỰC
TRẠNG VÀ HƯỚNG HOÀN THIỆN

Chuyên ngành : Luật kinh tế
Mã số : 60 38 50

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

HÀ NỘI - 2012

Công trình được hoàn thành
tại Khoa Luật - Đại học Quốc gia Hà Nội

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Lê Thị Thu Thủy

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ, họp
tại Khoa Luật - Đại học Quốc gia Hà Nội.

Vào hồi ..... giờ ....., ngày ..... tháng ..... năm 2012

Có thể tìm hiểu luận văn tại
Trung tâm thông tin - Thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội
Trung tâm tư liệu - Khoa Luật Đại học Quốc gia Hà Nội

MỤC LỤC CỦA LUẬN VĂN

	Trang		
<i>Trang phụ bì</i>			
<i>Lời cam đoan</i>			
<i>Mục lục</i>			
MỞ ĐẦU	1		
Chương 1: MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ BẢO HIỂM TIỀN GỬI VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI	7		
1.1. Khái niệm, đặc điểm, bản chất, mục đích và vai trò của bảo hiểm tiền gửi	7	2.3. Hoạt động kiểm tra, giám sát các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi	52
1.1.1. Khái niệm và đặc điểm của bảo hiểm tiền gửi	7	2.4. Hoạt động hỗ trợ tài chính đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng chi trả	60
1.1.1.1. Khái niệm bảo hiểm tiền gửi	7	2.5. Hoạt động chi trả bảo hiểm tiền gửi	64
1.1.1.2. Đặc điểm của bảo hiểm tiền gửi	13	2.6. Hoạt động tiếp nhận, xử lý tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng thanh toán	73
1.1.2. Bản chất, mục đích, vai trò của bảo hiểm tiền gửi	19	2.7. Một số hoạt động khác của tổ chức bảo hiểm tiền gửi	79
1.1.2.1. Bản chất của bảo hiểm tiền gửi	19	2.7.1. Quản lý và sử dụng nguồn vốn	79
1.1.2.2. Mục đích của bảo hiểm tiền gửi	20	2.7.2. Hoạt động thông tin truyền thông	82
1.1.2.3. Vai trò của bảo hiểm tiền gửi	21	2.7.3. Hoạt động hợp tác quốc tế	83
1.2. Mô hình bảo hiểm tiền gửi	29	2.8. Mối quan hệ giữa Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam với một số cơ quan quản lý nhà nước có liên quan đến hoạt động bảo hiểm tiền gửi	84
1.2.1. Về phương diện cơ chế bảo hiểm tiền gửi	29	2.8.1. Mối quan hệ giữa bảo hiểm tiền gửi Việt Nam với Ngân hàng Nhà nước	84
1.2.2. Về phương diện chức năng hoạt động	31	2.8.2. Mối quan hệ giữa Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam với Bộ Tài chính	86
1.2.3. Về phương thức quản lý hệ thống bảo hiểm tiền gửi	32	Chương 3: MỘT SỐ KIẾN NGHỊ NHẪM HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI Ở VIỆT NAM	89
1.3. Vị trí pháp lý, chức năng của tổ chức bảo hiểm tiền gửi	35	3.1. Xây dựng và ban hành các văn bản hướng dẫn thi hành Luật Bảo hiểm tiền gửi	89
1.3.1. Vị trí pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi	35	3.2. Nâng cao địa vị pháp lý của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam	92
1.3.2. Chức năng của tổ chức bảo hiểm tiền gửi	38	3.3. Một số kiến nghị cụ thể nhằm hoàn thiện các quy định pháp luật về hoạt động của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam	96
1.4. Khái quát về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi	40	KẾT LUẬN	107
Chương 2: THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI Ở VIỆT NAM	43	DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	109
2.1. Hoạt động cấp và thu hồi chứng nhận bảo hiểm tiền gửi	44		
2.2. Hoạt động thu phí bảo hiểm tiền gửi	46		

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Mặc dù nền kinh tế thế giới và khu vực đang trên đà phục hồi và phát triển sau cuộc khủng hoảng kinh tế - tài chính toàn cầu bắt nguồn từ năm 2007, nhưng thực tế cho thấy các quốc gia vẫn đang phải đối mặt với những yếu tố bất trắc tiềm ẩn có thể ảnh hưởng đến nền kinh tế của mình, đặc biệt là trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng. Đây là lĩnh vực luôn chứa đựng nhiều rủi ro như: rủi ro về lãi suất, rủi ro khi tổ chức tín dụng mất khả năng thanh toán, rủi ro về tỷ giá hối đoái... Do đó, việc đổ vỡ hay phá sản của các ngân hàng hoạt động kém hiệu quả là điều khó tránh khỏi. Tuy nhiên, để xử lý những hậu quả do sự đổ vỡ hay phá sản này gây ra lại không hề đơn giản, thậm chí có thể ảnh hưởng đến cả hệ thống ngân hàng và toàn bộ nền kinh tế. Để đối phó với vấn đề này, nhiều quốc gia đã đưa ra các cơ chế phòng ngừa hoặc hành động can thiệp nhằm giúp cho hệ thống ngân hàng trở lại hoạt động ổn định và phát triển lành mạnh, trong đó cơ chế hữu hiệu được nhiều quốc gia áp dụng phổ biến hiện nay là cơ chế bảo hiểm tiền gửi.

Chúng ta đều biết rằng, hoạt động chủ yếu và mang tính đặc thù của các ngân hàng là huy động vốn từ người gửi tiền bằng những hình thức nhất định và sau đó, ngân hàng sẽ sử dụng nguồn vốn huy động đó để "cho vay lại" đối với những đối tượng có nhu cầu sử dụng vốn nên nếu có bất kỳ một rủi ro nào xảy ra trong hoạt động của ngân hàng thì người gửi tiền sẽ là đối tượng bị ảnh hưởng lớn nhất và trực tiếp nhất. Do đó, một cơ chế bảo hiểm tiền gửi hiệu quả nhằm bảo vệ quyền lợi của người gửi tiền và bảo vệ sự an toàn cho hoạt động của hệ thống ngân hàng trong các trường hợp rủi ro là vấn đề đã và đang được nhiều quốc gia trên thế giới quan tâm, trong đó có Việt Nam.

Ở Việt Nam, pháp luật về bảo hiểm tiền gửi, trong đó có quy định về những hoạt động mà tổ chức bảo hiểm tiền gửi được phép thực hiện,

ngày càng được hoàn thiện để đáp ứng yêu cầu của thực tiễn. Văn bản pháp luật đầu tiên đặt nền móng cho sự ra đời tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam là Quyết định số 101/TCQĐ-BH của Bộ trưởng Bộ Tài chính về việc ban hành Quy tắc bảo hiểm trách nhiệm của Quỹ tín dụng nhân dân đối với các khoản tiền gửi có kỳ hạn. Tiếp theo đó là nhiều văn bản pháp luật quy định về tổ chức và hoạt động của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam lần lượt được các cơ quan có thẩm quyền ban hành như: Nghị định số 89/1999/NĐ-CP ngày 01/9/1999 của Chính phủ về bảo hiểm tiền gửi, Quyết định số 218/1999/QĐ-TTg ngày 09/11/1999 của Thủ tướng chính phủ về thành lập Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, Nghị định 109/2005/NĐ-CP ngày 24/08/2005 của Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 89/1999/NĐ-CP, Thông tư số 03/2000/TT-NHNN5 ngày 16/3/2000 của Thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam hướng dẫn thi hành Nghị định số 89/1999/NĐ-CP ngày 01/9/1999 của Chính phủ về bảo hiểm tiền gửi, Quyết định số 75/2000/QĐ-TTg ngày 28/6/2000 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Điều lệ về tổ chức và hoạt động của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, Thông tư số 03/2006/TT-NHNN ngày 25/4/2006 của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam hướng dẫn một số nội dung tại Nghị định số 89/1999/NĐ-CP ngày 01/9/1999 của Chính phủ về bảo hiểm tiền gửi và Nghị định số 109/2005/NĐ-CP ngày 24/8/2005 của Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 89/1999/NĐ-CP...

Tuy nhiên, những văn bản pháp luật quy định về vấn đề bảo hiểm tiền gửi nói chung, cũng như quy định về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi nói riêng được ban hành trong thời gian qua mới chỉ là những văn bản dưới luật nên hiệu lực pháp lý chưa cao và cũng chưa đầy đủ, đồng bộ nên đã thể hiện một số bất cập trên thực tế. Do đó, yêu cầu đặt ra là phải tiếp tục xây dựng và hoàn thiện một khung pháp lý ổn định để giúp cho tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam hoạt động hiệu quả, thực hiện tốt chức năng và vai trò của mình trong việc bảo đảm sự ổn định và

phát triển cho thị trường tài chính - tiền tệ quốc gia nói chung, đồng thời cũng chính là bảo vệ quyền lợi cho những người gửi tiền - đối tượng cung cấp nguồn vốn chủ yếu cho thị trường. Vì vậy, tháng 6/2012 vừa qua, Quốc hội đã thông qua Luật Bảo hiểm tiền gửi, Luật này sẽ chính thức có hiệu lực từ ngày 01/01/2013. Tuy nhiên, những quy định của Luật còn chung chung, nhiều vấn đề vẫn còn bỏ ngỏ, do đó, việc tìm hiểu và đi sâu nghiên cứu pháp luật về bảo hiểm tiền gửi nói chung cũng như hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam nói riêng là việc làm cần thiết, nhằm nâng cao hiệu quả của hoạt động bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam. Chính vì vậy, tôi đã mạnh dạn lựa chọn đề tài "**Pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam - Thực trạng và hướng hoàn thiện**" làm đề tài luận văn tốt nghiệp cao học của mình.

2. Tình hình nghiên cứu

Liên quan đến bảo hiểm tiền gửi và pháp luật về bảo hiểm tiền gửi đã có một số công trình nghiên cứu, đề tài khoa học và nhiều bài báo như: sách chuyên khảo "*Pháp luật về bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam*" của TS. Lê Thị Thu Thủy, Luận văn thạc sĩ Luật học "*Hoàn thiện pháp luật về bảo hiểm tiền gửi của Việt Nam trong giai đoạn hiện nay*" của tác giả Bùi Hữu Toàn, Luận văn thạc sĩ Luật học "*Pháp luật về bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam*" của tác giả Nguyễn Thị Vân Hoài, bài báo nghiên cứu "*Mô hình bảo hiểm tiền gửi hiện nay và những vấn đề cần quan tâm khi xây dựng luật bảo hiểm tiền gửi*" của TS. Đinh Dũng Sỹ in trên Tạp chí Nghiên cứu lập pháp... Tuy nhiên, các công trình trên đây chủ yếu nghiên cứu những vấn đề cơ bản, chung nhất về bảo hiểm tiền gửi và pháp luật về bảo hiểm tiền gửi mà chưa đi sâu nghiên cứu về các hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam. Do vậy, tôi nhận thấy rằng cần thiết phải nghiên cứu về các quy định của pháp luật hiện hành về các hoạt động chính của tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, đánh giá thực trạng áp dụng và phân tích một cách toàn diện, có hệ thống những quy định đó để đưa ra những kiến nghị góp phần hoàn thiện pháp luật về

hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam trong thời gian tới, từ đó góp phần nâng cao vị thế cũng như hiệu quả hoạt động của tổ chức này đối với hệ thống ngân hàng nói riêng và đối với nền kinh tế nói chung.

3. Mục đích và nhiệm vụ của luận văn

Mục đích của luận văn là nghiên cứu một cách có hệ thống một số vấn đề lý luận cơ bản về bảo hiểm tiền gửi và đi sâu nghiên cứu về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi, đồng thời phân tích, đánh giá thực trạng pháp luật quy định về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam để trên cơ sở đó đưa ra một số phương hướng hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức này sao cho phù hợp với điều kiện phát triển và yêu cầu thực tiễn về hội nhập kinh tế quốc tế của đất nước ta.

Để đạt được mục đích trên, luận văn hướng tới việc giải quyết các nhiệm vụ sau:

- Nghiên cứu một số vấn đề lý luận cơ bản về bảo hiểm tiền gửi như quá trình hình thành, phát triển của bảo hiểm tiền gửi; khái niệm, đặc điểm, mục đích, vai trò của bảo hiểm tiền gửi... để từ đó có cơ sở nghiên cứu sâu hơn về những hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam.

- Nghiên cứu thực trạng pháp luật quy định về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam hiện nay đồng thời có tham khảo, so sánh với những quy định tương ứng của pháp luật một số nước trên thế giới về bảo hiểm tiền gửi để thấy được một số hạn chế, bất cập trong các quy định này, từ đó có cơ sở kiến nghị những phương hướng hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam trong thời gian tới.

- Kiến nghị một số phương hướng hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi sao cho phù hợp với tình hình thực tiễn của nền kinh tế - xã hội Việt Nam.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là các quy định của pháp luật hiện hành về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam. Trên cơ sở

đó nêu ra một số bất cập và hướng hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam trong thời gian tới.

Phạm vi nghiên cứu của đề tài tập trung phân tích khía cạnh pháp lý, cơ sở lý luận và nội dung các quy định hiện hành của pháp luật Việt Nam về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi, đồng thời có tham khảo thêm một số quy định có liên quan của pháp luật một số nước về lĩnh vực bảo hiểm tiền gửi để từ đó thấy được một số hạn chế, bất cập trong các quy định của pháp luật Việt Nam và đưa ra kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam trong thời gian tới.

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài này được nghiên cứu dựa trên nền tảng cơ sở phương pháp luận là chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử.

Bên cạnh đó, trong quá trình thực hiện luận văn, tôi cũng sử dụng một số phương pháp nghiên cứu cụ thể như: phương pháp thống kê, phương pháp so sánh, phương pháp phân tích, tổng hợp để làm sáng tỏ những nội dung đã đưa ra trong đề tài.

6. Những đóng góp mới của luận văn

Sau khi hoàn thành luận văn này, tôi mong muốn góp phần làm rõ hơn một số nội dung cơ bản về bảo hiểm tiền gửi, làm rõ một số hạn chế, bất cập trong các quy định hiện hành của pháp luật Việt Nam về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi để từ đó đưa ra những kiến nghị nhằm góp phần hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam trong thời gian tới, cụ thể:

- Làm rõ bản chất của bảo hiểm tiền gửi và mô hình bảo hiểm tiền gửi.
- Phân tích đặc điểm, vị trí pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi.
- Nêu những đặc điểm pháp lý cơ bản trong hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi.
- Đánh giá thực trạng pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi, nêu ra một số hạn chế, bất cập trong các quy định này và kiến

nghị phương hướng hoàn thiện pháp luật quy định về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam.

7. Kết cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, nội dung của luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Một số vấn đề lý luận cơ bản về bảo hiểm tiền gửi và hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi.

Chương 2: Thực trạng pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam.

Chương 3: Một số kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam.

Chương 1

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ BẢO HIỂM TIỀN GỬI VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI

1.1. Khái niệm, đặc điểm, bản chất, mục đích và vai trò của bảo hiểm tiền gửi

Ở phần này, luận văn trình bày những vấn đề lý luận cơ bản về tiền gửi, khái niệm tiền gửi và một số quan điểm về cơ chế bảo hiểm tiền gửi để từ đó thấy được pháp luật về bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam đã có một bước tiến quan trọng khi đưa ra được khái niệm về "bảo hiểm tiền gửi". Theo quy định của Luật bảo hiểm tiền gửi năm 2012 (có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2013) thì *bảo hiểm tiền gửi là sự bảo đảm hoàn trả tiền gửi cho người được bảo hiểm tiền gửi trong hạn mức trả tiền bảo hiểm khi tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi lâm vào tình trạng chi trả tiền gửi cho người gửi tiền hoặc phá sản.*

Sau khi đưa ra định nghĩa về bảo hiểm tiền gửi, luận văn chỉ ra những đặc điểm cơ bản của bảo hiểm tiền gửi, bao gồm:

- Bảo hiểm tiền gửi là loại hình bảo hiểm phi thương mại.
- Bảo hiểm tiền gửi trên thực tế có thể được thực hiện một cách công khai hoặc ngầm.
- Bảo hiểm tiền gửi có thể được thực hiện trong phạm vi hạn chế (tức là các khoản tiền gửi được bảo hiểm đến một giới hạn nhất định) hoặc được bảo hiểm hoàn toàn (tức là mọi người gửi tiền và tất cả các khoản tiền gửi đều được bảo hiểm).
- Chủ thể tham gia bảo hiểm tiền gửi chỉ có thể là tổ chức tài chính được phép nhận tiền gửi của công chúng dưới các hình thức được pháp luật công nhận.
- Đối tượng được bảo hiểm là đối tượng rất đặc biệt, đó là các khoản tiền gửi của khách hàng tại các tổ chức nhận tiền gửi.

Trên cơ sở những đặc điểm của bảo hiểm tiền gửi, luận văn chỉ ra một số điểm khác biệt cơ bản của bảo hiểm tiền gửi so với các loại hình bảo hiểm khác, đó là:

Thứ nhất, về tính chất hoạt động. Bảo hiểm tiền gửi mang tính chất đặc thù ở chỗ nó là công cụ thực hiện chính sách công với vai trò cơ bản là bảo vệ người gửi tiền, góp phần đảm bảo sự phát triển an toàn và lành mạnh của hệ thống tài chính quốc gia.

Thứ hai, về cơ chế bảo hiểm. Trong quan hệ bảo hiểm tiền gửi, người gửi tiền là người được hưởng lợi trực tiếp từ chính sách bảo hiểm nhưng lại không có mối quan hệ trực tiếp với tổ chức bảo hiểm tiền gửi, trừ khi tổ chức tín dụng mà người đó gửi tiền bị đóng cửa, mất khả năng thanh toán.

Thứ ba, về chủ thể tham gia bảo hiểm tiền gửi. Chủ thể tham gia quan hệ này luôn là ba bên: tổ chức bảo hiểm tiền gửi, tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi và người gửi tiền.

Thứ tư, về đối tượng được hưởng các quyền lợi bảo hiểm. Trong quan hệ bảo hiểm tiền gửi, người gửi tiền là đối tượng được hưởng các

quyền lợi trực tiếp từ chính sách bảo hiểm, nhưng lại không phải trực tiếp tham gia vào mối quan hệ này.

Thứ năm, về đối tượng tham gia bảo hiểm. Chỉ các tổ chức tín dụng hoặc tổ chức không phải là tổ chức tín dụng nhưng được phép thực hiện hoạt động huy động tiền gửi mới được tham gia bảo hiểm tiền gửi.

Thứ sáu, về cơ chế tham gia bảo hiểm. Cơ chế tham gia bảo hiểm tiền gửi là bắt buộc.

Thứ bảy, về hình thức pháp lý tham gia bảo hiểm. Việc tham gia bảo hiểm tiền gửi là bắt buộc nên không xuất hiện hợp đồng bảo hiểm giữa các chủ thể tham gia quan hệ này.

Thứ tám, về nội dung bảo hiểm. Nội dung bảo hiểm ở bảo hiểm tiền gửi là sự bắt buộc phải tuân theo các quy định của pháp luật chứ không thể tự do thỏa thuận để lựa chọn nội dung bảo hiểm trong khuôn khổ pháp luật cho phép thực hiện.

Thứ chín, về sự kiện bảo hiểm. Sự kiện bảo hiểm tiền gửi có tính ảnh hưởng sâu rộng bởi nó ảnh hưởng đến lợi ích của nhiều chủ thể trong xã hội, ảnh hưởng tới cả tính ổn định của hệ thống ngân hàng và nền kinh tế chứ không phải chỉ ảnh hưởng tới một cá nhân hay một nhóm người nhất định.

Thứ mười, về mức phí tham gia bảo hiểm. Mức phí tham gia bảo hiểm tiền gửi không phụ thuộc vào ý chí của người mua bảo hiểm mà được quy định cụ thể trong pháp luật.

Từ một số vấn đề lý luận cơ bản như trên về bảo hiểm tiền gửi, luận văn đi vào phân tích bản chất, mục đích và vai trò của bảo hiểm tiền gửi đối với nền kinh tế quốc gia, theo đó:

Về bản chất của bảo hiểm tiền gửi, luận văn chỉ ra bản chất đặc thù của bảo hiểm tiền gửi là hoạt động nhằm thực hiện chính sách công của từng quốc gia và không vì mục tiêu lợi nhuận.

Về mục đích của bảo hiểm tiền gửi, luận văn chỉ ra 4 mục đích cơ bản của bảo hiểm tiền gửi là:

- Bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người gửi tiền.

- Góp phần đảm bảo cho hệ thống tài chính - ngân hàng hoạt động ổn định và hiệu quả.

- Góp phần xây dựng một thị trường tài chính lành mạnh, có tính cạnh tranh và bình đẳng giữa các tổ chức tài chính có quy mô và loại hình khác nhau.

- Giảm thiểu hậu quả cho nền kinh tế khi có sự đổ vỡ của tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi.

Về vai trò của bảo hiểm tiền gửi, luận văn chỉ ra và phân tích 4 vai trò của bảo hiểm tiền gửi.

Một là, bảo hiểm tiền gửi bảo vệ người gửi tiền, góp phần củng cố niềm tin của công chúng đối với hệ thống ngân hàng.

Hai là, bảo hiểm tiền gửi góp phần đảm bảo sự phát triển an toàn, lành mạnh của hoạt động ngân hàng.

Ba là, bảo hiểm tiền gửi thúc đẩy quá trình huy động vốn phục vụ đầu tư và phát triển kinh tế.

Bốn là, bảo hiểm tiền gửi góp phần xử lý khủng hoảng tài chính.

1.2. Mô hình bảo hiểm tiền gửi

Ở phần này, luận văn trình bày về các mô hình bảo hiểm tiền gửi trên thế giới thông qua việc phân loại theo một số tiêu chí cụ thể như sau:

Xét trên phương diện cơ chế bảo hiểm tiền gửi, trên thế giới tồn tại hai mô hình bảo hiểm tiền gửi là bảo hiểm tiền gửi ngầm (khi bảo hiểm tiền gửi chưa được thực hiện công khai) và bảo hiểm tiền gửi công khai (tổ chức bảo hiểm tiền gửi xuất hiện lần đầu tiên tại Mỹ và chính thức đi vào hoạt động từ năm 1934).

Xét trên phương diện chức năng hoạt động, tổ chức bảo hiểm tiền gửi hoạt động theo 3 mô hình.

- Mô hình chuyên chi trả: được thành lập nhằm thực hiện một nhiệm vụ duy nhất là chi trả bảo hiểm cho người gửi tiền khi tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi bị đổ vỡ.

- Mô hình chi trả với quyền hạn được mở rộng: tổ chức bảo hiểm tiền gửi không chỉ thực hiện chi trả bảo hiểm mà còn được trao thêm một số quyền như: hỗ trợ tài chính cho tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi gặp khó khăn; tham gia xử lý, thu hồi nợ của tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi bị phá sản...

- Mô hình giảm thiểu rủi ro: Ngoài nhiệm vụ bảo vệ tốt nhất quyền lợi của người gửi tiền, tổ chức bảo hiểm tiền gửi theo mô hình này còn có quyền tham gia cùng với các cơ quan nhà nước và ngân hàng trung ương vào hoạt động giám sát, đánh giá rủi ro của các ngân hàng và các định chế tài chính khác, góp phần bảo đảm an ninh kinh tế của quốc gia; tạo sự công bằng và động lực cạnh tranh lành mạnh cho các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi; được trao các nghiệp vụ kinh doanh, đầu tư nhằm bảo toàn, phát triển nguồn vốn ban đầu, từ đó giảm dần sự phụ thuộc vào ngân sách của Chính phủ.

Xét về phương thức quản lý hệ thống bảo hiểm tiền gửi, các hệ thống bảo hiểm tiền gửi trên thế giới về cơ bản được quản lý theo 2 mô hình là: mô hình bảo hiểm tiền gửi tư nhân (được các tổ chức tín dụng tự nguyện cùng nhau thành lập dưới dạng các quỹ bảo toàn tiền gửi hoặc do các doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm thực hiện cả bảo hiểm tiền gửi) và mô hình bảo hiểm tiền gửi công (được quản lý bởi một tổ chức tài chính của nhà nước, được nhà nước cấp vốn và hỗ trợ hoạt động).

1.3. Vị trí pháp lý, chức năng của tổ chức bảo hiểm tiền gửi

Sau khi trình bày một số vấn đề cơ bản về bảo hiểm tiền gửi ở những phần trên, trong phần này, luận văn trình bày khái quát về vấn đề địa vị pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi trên thế giới, từ đó phân tích vị trí pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam hiện nay và nêu ra một số quan điểm để xác định địa vị pháp lý của tổ chức này trong thời gian tới.

Từ việc phân tích địa vị pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi, luận văn đã nêu ra một số chức năng cơ bản của tổ chức này, đó là:

- Chức năng tổ chức nghiệp vụ bảo hiểm tiền gửi.

- Chức năng tham gia giám sát, đánh giá rủi ro trong hoạt động của các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi, góp phần bảo đảm cho sự an toàn và phát triển của hệ thống tài chính - tín dụng.

- Chức năng đầu tư kinh doanh.

1.4. Khái quát về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi

Qua việc nghiên cứu pháp luật về hoạt động bảo hiểm tiền gửi của một số quốc gia trên thế giới và phân tích các nội dung ở trên, trong phần này, luận văn nêu ra một số hoạt động nghiệp vụ cơ bản của tổ chức bảo hiểm tiền gửi như sau:

- Cấp và thu hồi chứng nhận tham gia bảo hiểm tiền gửi của các tổ chức tín dụng;

- Xác định phương thức tính và thu phí bảo hiểm tiền gửi đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi;

- Giám sát rủi ro trong hoạt động của các tổ chức tín dụng tham gia bảo hiểm tiền gửi;

- Hoạt động hỗ trợ tài chính đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng chi trả;

- Xác định phương thức và thủ tục chi trả bảo hiểm tiền gửi cho người gửi tiền sau khi tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi đổ vỡ;

- Hoạt động tiếp nhận, xử lý các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi đổ vỡ.

Chương 2

THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI Ở VIỆT NAM

Trong chương này, luận văn nghiên cứu thực trạng pháp luật quy định về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam hiện nay,

trong đó có tham khảo, so sánh với những quy định của pháp luật một số nước trên thế giới về bảo hiểm tiền gửi để thấy được một số hạn chế, bất cập trong những quy định của pháp luật Việt Nam.

2.1. Hoạt động cấp và thu hồi chứng nhận bảo hiểm tiền gửi

Trong phần này, luận văn nêu ra những quy định cơ bản của pháp luật về vấn đề cấp (trong đó bao gồm cả việc cấp mới, cấp đổi, cấp lại, cấp bổ sung) và thu hồi chứng nhận bảo hiểm tiền gửi. Theo đó, chậm nhất là 15 ngày trước ngày khai trương hoạt động, các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi phải nộp hồ sơ đề nghị cấp Chứng nhận tham gia bảo hiểm tiền gửi cho tổ chức bảo hiểm tiền gửi và trong thời hạn 05 ngày làm việc, kể từ ngày nhận đủ hồ sơ, Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam có trách nhiệm cấp Chứng nhận tham gia bảo hiểm tiền gửi cho tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi đó. Bên cạnh đó, pháp luật cũng đã quy định cụ thể một số trường hợp tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi bị thu hồi Chứng nhận này.

Ngoài ra, luận văn cũng đề cập đến việc các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi phải niêm yết công khai Chứng nhận tham gia bảo hiểm tiền gửi tại tất cả các điểm giao dịch của mình nhằm đảm bảo cho người gửi tiền có những thông tin chính xác, kịp thời và minh bạch về quyền lợi của họ khi gửi tiền tại các tổ chức đó, đồng thời thể hiện sự minh bạch hóa chính sách bảo hiểm tiền gửi theo thông lệ quốc tế.

2.2. Hoạt động thu phí bảo hiểm tiền gửi

Trong phần này, luận văn phân tích vấn đề phí bảo hiểm tiền gửi theo quy định của pháp luật Việt Nam trên cơ sở phân tích ưu, nhược điểm của hai loại phí thường được các hệ thống bảo hiểm tiền gửi trên thế giới áp dụng là phí đồng hạng và phí dựa trên mức độ rủi ro trong hoạt động của các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi, đồng thời có so sánh, đối chiếu với mức phí được tổ chức bảo hiểm tiền gửi một số nước trên thế giới áp dụng.

Trước khi Luật bảo hiểm tiền gửi năm 2012 được ban hành, Việt Nam áp dụng phương pháp tính phí trên cơ sở đồng hạng đối với mọi tổ

chức tham gia bảo hiểm tiền gửi, không phân biệt quy mô, hình thức sở hữu hay hình thức pháp lý của tổ chức tham gia bảo hiểm, theo đó, tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi phải nộp phí bảo hiểm tiền gửi theo mức 0,15%/năm tính trên số dư tiền gửi bình quân của các loại tiền gửi được bảo hiểm tại tổ chức đó. Nhưng theo quy định mới của Luật bảo hiểm tiền gửi thì Thủ tướng Chính phủ quy định khung phí bảo hiểm tiền gửi theo đề nghị của Ngân hàng Nhà nước và căn cứ vào khung phí đó, Ngân hàng Nhà nước quy định mức phí bảo hiểm cụ thể đối với tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi trên cơ sở kết quả đánh giá và phân loại các tổ chức này. Điều này thể hiện việc thu phí bảo hiểm tiền gửi tại Việt Nam sẽ chuyển sang cơ chế tính phí dựa trên mức độ rủi ro trong hoạt động của tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi.

Bên cạnh đó, pháp luật Việt Nam cũng đã quy định cụ thể về thời hạn nộp phí bảo hiểm, chế tài đối với tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi trong trường hợp tổ chức đó không nộp hoặc nộp không đầy đủ phí bảo hiểm tiền gửi.

2.3. Hoạt động kiểm tra, giám sát các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi

Trong nội dung này, luận văn đi sâu phân tích về vai trò của hoạt động kiểm tra, giám sát các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi của tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, thực trạng quy định của pháp luật về hoạt động này và một số kết quả thực tế trong việc thực hiện hoạt động này của tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam. Theo đó, có thể thấy rằng hoạt động giám sát từ xa và kiểm tra tại chỗ đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi là hoạt động nghiệp vụ vô cùng quan trọng của tổ chức bảo hiểm tiền gửi vì nó góp phần làm lành mạnh hóa hệ thống ngân hàng, từ đó ổn định được nền kinh tế. Nhờ có hoạt động này mà tổ chức bảo hiểm tiền gửi có thể tiếp cận được những mặt yếu kém trong hoạt động của các tổ chức nhận tiền gửi tham gia bảo hiểm tiền gửi để đánh giá chính xác những yếu tố rủi ro, trên cơ sở đó áp dụng những giải pháp tích cực như thu phí theo mức độ rủi ro, xử lý tài sản, nợ xấu, nợ khó đòi, hỗ trợ tài chính...

Bên cạnh đó, luận văn đã so sánh chức năng kiểm tra, giám sát của tổ chức bảo hiểm tiền gửi với chức năng thanh tra, giám sát của Ngân hàng Nhà nước để làm rõ một số điểm khác biệt cơ bản liên quan đến chức năng này của hai cơ quan.

2.4. Hoạt động hỗ trợ tài chính đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng chi trả

Trong phần này, luận văn phân tích những hình thức hỗ trợ tài chính của tổ chức bảo hiểm tiền gửi đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng chi trả theo quy định hiện hành của pháp luật Việt Nam (gồm các hình thức: cho vay, bảo lãnh, mua lại nợ và các hình thức khác phù hợp với quy định của pháp luật) trên cơ sở phân tích và tham khảo quy định về hoạt động này của một số tổ chức bảo hiểm tiền gửi trên thế giới.

Từ đó có thể nói, hoạt động hỗ trợ tài chính là hoạt động nghiệp vụ vô cùng quan trọng và mang tính đặc thù của tổ chức bảo hiểm tiền gửi so với các loại hình bảo hiểm khác, là giải pháp được tổ chức bảo hiểm tiền gửi sử dụng để hỗ trợ cho tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi được xác định là có nguy cơ mất khả năng thanh toán nhằm giúp họ khôi phục khả năng tài chính của mình hoặc xử lý để các tổ chức hoạt động yếu kém rút khỏi thị trường tài chính một cách êm thấm. Tuy nhiên, Luật bảo hiểm tiền gửi mới được thông qua lại không có quy định rõ ràng về hoạt động này như pháp luật hiện hành đã quy định, vì vậy, vấn đề này rất cần được nghiên cứu để có những quy định phù hợp trong thời gian tới nhằm góp phần ổn định hoạt động của hệ thống tài chính - ngân hàng trong trường hợp có tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi nào đó có nguy cơ mất khả năng chi trả.

2.5. Hoạt động chi trả bảo hiểm tiền gửi

Trong phần này, luận văn phân tích hai nội dung cơ bản, đó là: hạn mức chi trả bảo hiểm tiền gửi và trình tự, thủ tục chi trả bảo hiểm tiền gửi.

Về hạn mức chi trả bảo hiểm tiền gửi, luận văn phân tích hai phương thức chi trả phổ biến đang được các nước trên thế giới áp dụng là chi trả có giới hạn và chi trả không giới hạn, trong đó cơ chế chi trả có giới hạn

được ưu tiên áp dụng nhiều hơn so với cơ chế chi trả không giới hạn bởi nó giúp giảm thiểu được rủi ro đạo đức cả từ phía người gửi tiền lẫn tổ chức nhận tiền gửi. Vì vậy, ngay từ khi mới thành lập, tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam đã áp dụng phương thức chi trả có giới hạn và hiện nay hạn mức là 50 triệu đồng/1 người gửi tiền được bảo hiểm (bao gồm cả gốc và lãi). Tuy nhiên, hạn mức này đã không còn phù hợp với tình hình kinh tế - xã hội ở Việt Nam hiện nay, vì vậy, Luật bảo hiểm tiền gửi năm 2012 đã không quy định một hạn mức chi trả "cứng" như hiện nay nữa mà trao thẩm quyền quy định hạn mức này cho Thủ tướng Chính phủ trên cơ sở đề nghị của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam trong từng thời kỳ.

Về trình tự, thủ tục chi trả bảo hiểm tiền gửi, pháp luật Việt Nam đã quy định việc thực hiện cụ thể theo các bước sau:

- Bước 1: Lập hồ sơ đề nghị chi trả bảo hiểm.
- Bước 2: Thẩm định hồ sơ.
- Bước 3: Xác định phương án chi trả tiền bảo hiểm.
- Bước 4: Thực hiện chi trả tiền bảo hiểm.

2.6. Hoạt động tiếp nhận, xử lý tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng thanh toán

Trong nội dung này, luận văn nêu ra vai trò hết sức quan trọng của hoạt động tiếp nhận, xử lý tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi, đó là biện pháp can thiệp trực tiếp của tổ chức bảo hiểm tiền gửi bằng tài chính, giám sát và quản lý để giải quyết triệt để các vấn đề của tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi theo tín hiệu thị trường nhằm bảo vệ tốt quyền lợi của người gửi tiền và an toàn hệ thống tài chính trên cơ sở nguyên tắc chia sẻ thiệt hại công bằng, hạn chế tổn thất và giảm tối đa việc sử dụng công quỹ.

Luận văn đã tham khảo hoạt động này của một số tổ chức bảo hiểm tiền gửi trên thế giới như ở Mỹ, Nhật Bản, Đài Loan... để từ đó phân tích những quy định hiện hành của pháp luật và thực trạng hoạt động này của tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam. Theo quy định của pháp luật, tổ chức bảo hiểm tiền gửi thực hiện hoạt động tiếp nhận, xử lý thông qua quyền được tham gia vào quá trình quản lý và thanh lý tài sản của tổ

chức tham gia bảo hiểm tiền gửi bị buộc giải thể do không có khả năng thanh toán được các khoản nợ đến hạn hoặc bị phá sản để có thể thu hồi lại tiền bảo hiểm sau chi trả. Tuy nhiên, việc xử lý đồ vỡ của tổ chức tín dụng và thu hồi nợ của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam trên thực tế còn gặp nhiều khó khăn do có những quy định chưa thống nhất giữa pháp luật về bảo hiểm tiền gửi với các văn bản pháp luật có liên quan hoặc do pháp luật còn thiếu những quy định cụ thể về hoạt động này.

2.7. Một số hoạt động khác của tổ chức bảo hiểm tiền gửi

Trong phần này, luận văn trình bày khái quát về một số hoạt động không phải là hoạt động nghiệp vụ của tổ chức bảo hiểm tiền gửi nhưng lại mang tính thường xuyên và có ý nghĩa vô cùng quan trọng hỗ trợ cho việc thực hiện hiệu quả các hoạt động nghiệp vụ của tổ chức này, đó là:

- **Hoạt động quản lý và sử dụng nguồn vốn:** đây là hoạt động rất quan trọng và phải được quan tâm hàng đầu bởi việc quản lý và sử dụng nguồn vốn hiệu quả sẽ đảm bảo được năng lực tài chính đủ mạnh để tổ chức bảo hiểm tiền gửi có thể kịp thời xử lý nếu có trường hợp tổ chức tín dụng tham gia bảo hiểm tiền gửi nào bị đồ vỡ, từ đó đảm bảo sự ổn định cho hệ thống ngân hàng nói riêng và an ninh tài chính quốc gia nói chung.

- **Hoạt động thông tin truyền thông:** đây là hoạt động được tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam rất coi trọng bởi nó không chỉ góp phần quảng bá hình ảnh của tổ chức mà còn là "cầu nối" giúp công chúng hiểu được những tôn chỉ và giá trị của tổ chức này. Ngay từ khi mới thành lập, Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam đã không ngừng cố gắng thực hiện ngày càng nhiều hoạt động thông tin truyền truyền chuyên sâu về nội dung và đa dạng, phong phú về hình thức.

- **Hoạt động hợp tác quốc tế:** Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam luôn quan tâm đến việc thiết lập các quan hệ hợp tác đa phương, song phương với các tổ chức bảo hiểm tiền gửi trên thế giới cũng như với các tổ chức quốc tế để tiếp nhận các hỗ trợ về kỹ thuật và tài chính nhằm nâng cao năng lực về mọi mặt cho tổ chức mình, từ đó ngày càng nâng cao được vị thế

và uy tín của mình đối với nền kinh tế quốc gia nói riêng cũng như trên trường quốc tế.

2.8. Mối quan hệ giữa Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam với một số cơ quan quản lý Nhà nước có liên quan đến hoạt động bảo hiểm tiền gửi

Trong phần này, luận văn chủ yếu trình bày về mối quan hệ giữa tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam với Ngân hàng Nhà nước và với Bộ Tài chính.

Trong mối quan hệ với Ngân hàng Nhà nước, tổ chức bảo hiểm tiền gửi có vị thế độc lập tương đối với cơ quan được Nhà nước trao quyền chịu trách nhiệm quản lý nhà nước về bảo hiểm tiền gửi này. Còn Bộ Tài chính là cơ quan của Chính Phủ, thực hiện chức năng quản lý Nhà nước về tài chính, kế toán, chứng khoán, bảo hiểm... trong đó bao gồm cả vấn đề tài chính của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, vì vậy pháp luật quy định cho Bộ Tài chính có trách nhiệm hướng dẫn, kiểm tra các chế độ tài chính, kế toán, tổ chức bộ máy hạch toán, kế toán của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, đồng thời đây cũng là cơ quan được Chính phủ giao thực hiện một số chức năng của chủ sở hữu tại tổ chức bảo hiểm tiền gửi.

Ngoài ra, tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam còn chịu sự quản lý nhà nước trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn của các Bộ, cơ quan ngang Bộ và chính quyền địa phương.

Chương 3

MỘT SỐ KIẾN NGHỊ NHẪM HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA TỔ CHỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI Ở VIỆT NAM

Xuất phát từ việc phân tích và đánh giá các quy định của pháp luật Việt Nam về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Chương 2, trong chương này, luận văn đưa ra một số kiến nghị nhằm góp phần hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi nói riêng cũng như hệ thống pháp luật về bảo hiểm tiền gửi nói chung ở Việt Nam trong thời gian tới. Cụ thể như sau:

3.1. Xây dựng và ban hành các văn bản hướng dẫn thi hành Luật bảo hiểm tiền gửi

Sau hơn 10 năm tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam chính thức đi vào hoạt động, khung pháp lý về hoạt động của tổ chức này đã bộc lộ những bất cập, hạn chế nhất định, vì vậy, tháng 6/2012 vừa qua, Quốc hội đã thông qua Luật bảo hiểm tiền gửi, tuy nhiên, quy định của Luật còn chung chung, nhiều vấn đề còn bỏ ngỏ hoặc chưa được quy định cụ thể nên cần sớm ban hành những văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành Luật. Nhưng để đảm bảo cho những quy định về bảo hiểm tiền gửi thực sự phát huy được giá trị trong đời sống kinh tế - xã hội thì khi nghiên cứu xây dựng các văn bản pháp luật trong thời gian tới cần đảm bảo tuân theo một số nguyên tắc sau:

- Cụ thể hóa được quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, thể hiện được tính đặc thù của hệ thống ngân hàng Việt Nam, phù hợp với thể chế chính trị của Việt Nam đã được quy định trong Hiến pháp năm 1992.

- Phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội ở nước ta, đặc biệt là các điều kiện về sự phát triển của thị trường tiền tệ, thị trường vốn, sự phát triển của hệ thống ngân hàng, mức độ hiểu biết, thói quen tiết kiệm của người dân.

- Kế thừa những nội dung phù hợp đã được trải nghiệm qua thực tiễn hơn 10 năm thực hiện pháp luật về bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam, bảo đảm tính kế thừa trong quản lý, đồng thời khắc phục được những thiếu sót, bất cập của pháp luật hiện hành về bảo hiểm tiền gửi.

- Tham khảo, học tập kinh nghiệm xây dựng pháp luật về bảo hiểm tiền gửi của các nước; tham khảo các hướng dẫn về phát triển hệ thống bảo hiểm tiền gửi hiệu quả của các tổ chức quốc tế nhằm làm cho pháp luật về bảo hiểm tiền gửi của Việt Nam có sự tương thích nhất định với các thông lệ chung của quốc tế.

- Đảm bảo sự đồng bộ với các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan trong hệ thống pháp luật quốc gia.

3.2. Nâng cao địa vị pháp lý của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam

Kinh nghiệm và thực tiễn triển khai hoạt động bảo hiểm tiền gửi ở các nước cũng như ở Việt Nam đã cho thấy rằng để hệ thống bảo hiểm tiền gửi hoạt động hiệu quả, tổ chức bảo hiểm tiền gửi cần phải có một địa vị pháp lý rõ ràng, hoạt động một cách độc lập, minh bạch, có uy tín và không bị tác động bởi hệ thống chính trị. Vì vậy, để nâng cao địa vị pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam cần đảm bảo một số nguyên tắc sau:

Thứ nhất, địa vị pháp lý của tổ chức bảo hiểm tiền gửi phải tương xứng với nhiệm vụ mà tổ chức này được trao, đồng thời phải đảm bảo cho tổ chức này có được quyền chủ động nhất định trong việc thực hiện các nhiệm vụ của mình.

Thứ hai, tổ chức bảo hiểm tiền gửi cần có địa vị pháp lý độc lập tương đối với hệ thống chính trị và hệ thống tài chính ngân hàng để có thể nâng cao được tầm hoạt động của mình ở trong nước cũng như trên trường quốc tế.

Thứ ba, cần khẳng định tổ chức bảo hiểm tiền gửi là một cơ quan thuộc mạng an toàn tài chính quốc gia gồm có Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, Bộ Tài chính, Ủy ban Giám sát tài chính quốc gia và Tổ chức bảo hiểm tiền gửi.

3.3. Một số kiến nghị cụ thể nhằm hoàn thiện các quy định pháp luật về hoạt động của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam

Để hoàn thiện pháp luật về bảo hiểm tiền gửi nói chung và cụ thể hóa Luật bảo hiểm tiền gửi nói riêng trong thời gian tới nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả hoạt động của tổ chức Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, trong phần này, luận văn đưa ra một số kiến nghị cụ thể như sau:

Thứ nhất, về tiền gửi được bảo hiểm: nên mở rộng đối tượng và loại tiền gửi được bảo hiểm (bao gồm cả tiền gửi bằng đồng nội tệ và ngoại tệ) nhằm đảm bảo tốt nhất quyền và lợi ích hợp pháp của người gửi tiền, tạo tâm lý an tâm cho họ, từ đó hệ thống ngân hàng sẽ thu hút

được nhiều tiền gửi hơn, thúc đẩy tăng trưởng nguồn vốn cho đầu tư phát triển kinh tế.

Thứ hai, về phí bảo hiểm tiền gửi: cần nghiên cứu để sớm đưa ra được cách thức, quy trình đánh giá, xếp loại hoạt động của các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi, từ đó có cơ sở đưa ra được các mức phí phù hợp để áp dụng với từng loại tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi.

Thứ ba, về hoạt động thanh tra, giám sát rủi ro: nên mở rộng thêm quyền này cho tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam thông qua việc cho phép tổ chức này được quyền chủ động yêu cầu tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi thực hiện các biện pháp chấn chỉnh kịp thời khi phát hiện hay có cơ sở để xét thấy hoạt động của tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi đó có vi phạm hoặc có vấn đề có thể làm ảnh hưởng đến hoạt động ổn định của hệ thống tài chính - ngân hàng.

Thứ tư, về hoạt động hỗ trợ tài chính: nên xem xét bổ sung nội dung hỗ trợ tài chính cho tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi trong những trường hợp khẩn cấp nhằm kịp thời bình ổn nền kinh tế. Đồng thời cũng cần sớm ban hành những quy định cụ thể về hoạt động này của tổ chức bảo hiểm tiền gửi.

Thứ năm, về hoạt động chi trả tiền gửi được bảo hiểm: cần xem xét hai vấn đề, đó là hạn mức chi trả và thủ tục chi trả bảo hiểm tiền gửi.

- Hạn mức chi trả bảo hiểm cần được xem xét để quy định lại cho phù hợp với mức thu nhập hiện nay của người dân nhằm tạo được lòng tin của dân chúng đối với chính sách này.

- Về thủ tục chi trả bảo hiểm, nên nghiên cứu bổ sung quy định về chế tài đối với tổ chức bảo hiểm tiền gửi trong trường hợp tổ chức này không chi trả hoặc trì hoãn việc chi trả tiền bảo hiểm nhằm bảo vệ tốt hơn quyền lợi của người gửi tiền.

Thứ sáu, về hoạt động tiếp nhận, xử lý tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi mất khả năng thanh toán: cần có quy định thống nhất giữa pháp luật về bảo hiểm tiền gửi với các lĩnh vực pháp luật có liên quan trong

trường hợp giải thể tổ chức tín dụng. Bên cạnh đó, cũng nên xem xét bổ sung quyền được nộp đơn yêu cầu mở thủ tục phá sản đối với tổ chức tín dụng cho tổ chức bảo hiểm tiền gửi để tăng thêm quyền chủ động cho tổ chức này trong việc xử lý tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi bị phá sản.

Ngoài ra, để nâng cao hiệu quả của chính sách bảo hiểm tiền gửi, các văn bản hướng dẫn thi hành Luật bảo hiểm tiền gửi cần đưa ra được những quy định cụ thể hơn về mô hình tổ chức, hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam; cơ chế phối hợp giữa các cơ quan trong mạng an toàn tài chính quốc gia; quy mô quỹ bảo hiểm tiền gửi; chế độ thông tin báo cáo và khả năng áp dụng chế tài của tổ chức bảo hiểm tiền gửi đối với những trường hợp vi phạm các quy định về bảo hiểm tiền gửi của tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi ...

KẾT LUẬN

Việc nghiên cứu, phân tích những vấn đề lý luận cơ bản về bảo hiểm tiền gửi và hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi cũng như thực trạng pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam, trong đó có tham khảo, so sánh với những quy định tương ứng của pháp luật một số nước trên thế giới về bảo hiểm tiền gửi, để từ đó đưa ra một số kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức này là điều hết sức cần thiết và có giá trị thực tiễn cao. Trong bối cảnh Việt Nam đang ngày càng hội nhập với nền kinh tế thế giới, mở cửa thị trường và tự do hóa tài chính như hiện nay, hệ thống tổ chức tín dụng cũng phát triển rất nhanh về số lượng, quy mô và đa dạng về hình thức hoạt động, do đó cũng sẽ phải đối mặt với không ít rủi ro và thách thức. Để giảm thiểu rủi ro cho hệ thống tài chính - ngân hàng và từng bước xây dựng, nâng cao niềm tin của dân chúng đối với hệ thống này nhằm góp phần thúc đẩy kinh tế quốc gia phát triển ổn định, bền vững thì việc xây dựng một thiết chế về bảo hiểm tiền gửi đủ mạnh trên cơ sở một khung pháp lý được quy định đầy đủ, rõ ràng đóng vai trò vô cùng quan trọng.

Qua việc phân tích các quy định hiện hành của pháp luật về hoạt động của Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam có thể thấy rằng các quy định này cũng đã phát huy được tác dụng trong việc điều chỉnh các quan hệ phát sinh trong lĩnh vực bảo hiểm tiền gửi, góp phần tạo được niềm tin của dân chúng đối với hệ thống ngân hàng và là một chỗ dựa cho sự phát triển ổn định, bền vững của nền kinh tế nói chung. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện các hoạt động nghiệp vụ của mình, tổ chức bảo hiểm tiền gửi cũng gặp những khó khăn, vướng mắc nhất định xuất phát từ sự bất cập của hệ thống các quy phạm pháp luật. Việc nghiên cứu để tìm ra những bất cập như đã phân tích trong nội dung luận văn chính là căn cứ để đưa ra những giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật về hoạt động của tổ chức bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam trong thời gian tới sao cho phù hợp với điều kiện của nền kinh tế nước ta và thông lệ quốc tế để hướng tới mục tiêu cao nhất là bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người gửi tiền và đảm bảo an toàn cho hoạt động của hệ thống tài chính - ngân hàng.

Hoàn thiện pháp luật về bảo hiểm tiền gửi đồng bộ với các quy định pháp luật khác có liên quan sẽ góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật trong lĩnh vực tài chính nói riêng cũng như hệ thống pháp luật nói chung, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển an toàn, bền vững của nền kinh tế quốc gia và thúc đẩy hội nhập kinh tế quốc tế trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay. Việc nghiên cứu của tôi có thể khó tránh khỏi những thiếu sót nhất định, nhưng tôi hy vọng những vấn đề đã phân tích và những kiến nghị được nêu ra trong luận văn có thể trở thành nguồn tư liệu tham khảo hữu ích cho quá trình hoàn thiện các quy định pháp luật về hoạt động bảo hiểm tiền gửi ở Việt Nam.